

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT CHRISTINE STIX-HACKL

föredraget den 3 juni 2003¹

I — Inledning

1. Denna begäran om förhandsavgörande rör import av citrusfrukter från den norra delen av Cypern (nedan kallad den turkiska republiken på norra Cypern) till Förenade kungariket, och är det tredje förfarandet i en rad av förhandsavgöranden² beträffande en viss lydelse av rådets direktiv 77/93/EEG av den 21 december 1976 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till medlemsstaterna³ (nedan kallat direktiv 77/93). I rättsligt hänseende handlar detta mål om systemet för sundhetskontroll av växter och växtprodukter som förs in i gemenskapen från tredje land. I politiskt hänseende saknar det emellertid inte betydelse för gemenskapens förhållande till Turkiet och även till Cypern, som skall ansluta sig till den Europeiska unionen den 1 maj 2004.

1 — Originalspråk: tyska.

2 — Dom av den 5 juli 1994 i mål C-432/92, Anastasiou m.fl. (REG 1994, s. I-3087), och av den 4 juli 2000 i mål C-219/98, Anastasiou m.fl. (REG 2000, s. I-5241).

3 — EGT L 26, s. 20; svensk specialutgåva, område 3, volym 8, s. 6. För här relevant lydelse hänvisas till rubriken "Tillämpliga bestämmelser".

II — Tillämpliga bestämmelser

2. I detta förfarande är direktiv 77/93 i dess lydelse enligt rådets direktiv 91/683/EEG av den 19 december 1991⁴ och enligt kommissionens direktiv 92/103/EEG av den 1 december 1992⁵ tillämpligt.

3. I artikel 12.1 i direktivet föreskrivs, i dess lydelse tillämplig på den omtvistade importen, följande:

”Medlemsstaterna skall, åtminstone angående införsel till deras områden av de växter, växtprodukter och andra föremål som anges i bilaga 5 del B och som kommer från icke-medlemsländer, föreskriva

a) att dessa växter, växtprodukter och andra föremål och deras emballage skall undergå en noggrann officiell kontroll, antingen av hela försändelsen

4 — EGT L 376, s. 29; svensk specialutgåva, område 3, volym 40, s. 17.

5 — EGT L 363, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 46, s. 135.

eller genom representativa stickprov och, om nödvändigt, att transportfordonen också skall kontrolleras officiellt för att följande skall kunna säkerställas:

landets lagar eller andra författningar....

...”.

— att de inte är angripna av de skadegörare som anges i bilaga 1 del A,

— att de, rörande de växter och växtprodukter som anges i bilaga 2 del A, inte är angripna av de skadegörare som anges för växterna och växtprodukterna i den delen av bilagan,

— att de, rörande de växter och växtprodukter och andra föremål som anges i bilaga 4 del A, uppfyller de särskilda krav som anges för växterna och växtprodukterna i den delen av bilagan,

b) att de måste åtföljas av de certifikat som avses i artiklarna 7 och 8 och att sundhetscertifikatet inte får vara utfärdat tidigare än 14 dagar före den dag då växterna, växtprodukterna eller de andra föremålen lämnar det avsändande landet. Certifikaten skall utfärdas av myndigheter som bemyndigats för detta ändamål enligt Internationella växtskyddskonventionen, eller i fråga om icke-avtalsländer, på grundval av

4. I artikel 12.5 föreskrivs att det mellan kommissionen och vissa tredje länder kan avtalas om genomförande av kontroller under kommissionens överinseende även i ifrågavarande tredje land.

5. I artikel 12 i direktivet hänvisas till artiklarna 7 och 8 som, i likhet med artikel 6, i princip berör växter, växtprodukter och andra föremål med ursprung i gemenskapen.

6. I artikel 7.1 i direktivet föreskrivs att ett sundhetscertifikat kan utfärdas när det på grundval av den kontroll som fastställs i artikel 6.1 och 6.2 anses att villkoren i dessa bestämmelser är uppfyllda. Genom artikel 8.2 i direktivet fritas medlemsstaten på vars område produkterna har delats upp i mindre partier, lagrats eller fått nytt emballage från att göra en ny kontroll om produkterna inte varit utsatta för någon smittorisk på den statens område. I detta fall skall ett sundhetscertifikat för återutförelse upprättas, som fogas till original-sundhetscertifikatet.

7. Enligt artikel 6.1 i direktivet skall de växter, växtprodukter och andra föremål som anges i bilaga 5 del A och deras emballage undergå en noggrann officiell kontroll, antingen av hela försändelsen eller genom representativa stickprov och, om nödvändigt, skall också transportfordonet undergå en officiell kontroll för att säkerställa

- a) att de inte är angripna av skadegörare som anges i bilaga 1 del A,
- b) att de, då det gäller de växter och växtprodukter som anges i bilaga 2 del A, inte är angripna av de skadegörare som anges för växterna och växtprodukterna i den delen av bilagan,
- c) att de, då det gäller de växter och växtprodukter och andra föremål som anges i bilaga 4 del A, uppfyller de särskilda krav som anges i den delen av bilagan.

8. I artikel 6.4 i direktivet görs tillägget att de officiella kontroller som avses i föregående punkter i artikeln skall utföras regelbundet på producentens fastighet, helst på produktionsplatsen, och omfatta de växter eller växtprodukter som odlas, produceras eller används av producenten eller av annan

anledning finns på hans fastighet liksom det odlingssubstrat som används där.

9. De citrusfrukter med ursprung i den norra delen av Cypern som är föremål för tvisten vid den nationella domstolen är, i enlighet med de bestämmelser som analyserats ovan, sådana växter och växtprodukter som anges i bilaga 5 och skall därför undergå en växtskyddskontroll. De kan vara angripna av de skadegörare som anges i bilaga 1 eller bilaga 2.

10. Vidare omfattas de omtvistade citrusfrukterna av bilaga 4 del A i direktiv 77/93. Därmed är artikel 9.1 tillämplig, vari föreskrivs följande:

”Vad gäller växter, växtprodukter eller andra föremål för vilka de särskilda krav som fastställs i bilaga 4 del A är tillämpliga, skall det officiella sundhetscertifikat som krävs enligt artikel 7 vara utfärdat i det land där växten, växtprodukten och de andra föremålen har sitt ursprung, utom

— vad gäller trä, om...

— i andra fall, om de särskilda krav som fastställs i bilaga 4 del A kan uppfyllas också på andra platser än den ursprungliga.”

göraren i fråga eller att frukterna är fria från ifrågavarande skadegörare. Om inte heller detta krav kan uppfyllas krävs det ett officiellt uttalande om att frukterna har genomgått en lämplig behandling.

11. De särskilda kraven regleras i punkterna 16.1—16.4 i bilaga 4 del A.⁶

12. I punkt 16.1 i här tillämplig lydelse föreskrivs att frukter från Citrus L., Fortunella Swingle, Poncirus Raf. och hybrider av dessa med ursprung i tredje land skall, utan att det påverkar tillämpningen av de förbud som tillämpas på frukterna i bilaga 3 B 2 och 3, vara fria från stjälkar och blad, och emballaget skall ha en lämplig ursprungsmärkning.

14. Punkterna 16.1—16.4 har ändrats genom kommissionens direktiv 98/2/EG av den 8 januari 1998⁷ (nedan kallat direktiv 98/2). Ändringen innebär att ett officiellt uttalande om att frukterna är fria från skadegörare måste göras även när frukterna kommer från länder som är fria från sådana skadegörare. Denna ändring trädde emellertid i kraft först efter det att de i förfarandet i den nationella domstolen aktuella omständigheterna hade ägt rum.

13. I punkterna 16.2—16.4 i tillämplig lydelse föreskrevs i huvudsak att det för frukter från Citrus L., Fortunella Swingle, Poncirus Raf. och hybrider av dessa med ursprung i tredje land, där vissa skadegörare förekommer, krävs ett officiellt uttalande om att frukterna har sitt ursprung i områden som har påvisats vara fria från de ifrågavarande skadegörarna, eller, om detta krav inte kan uppfyllas, att det på produktionsplatsen eller i dess omedelbara närhet inte har iakttagits något tecken på skade-

III — Bakgrund, sakomständigheter och tolkningsfrågorna

15. Detta förfarande är ytterligare ett skede i en tvist mellan å ena sidan producenter och exportörer av citrusfrukter, bland vilka återfinns S.P. Anastasiou (Pissouri) Ltd, etablerade i den delen av Cypern som ligger

⁶ — I dess lydelse enligt kommissionens direktiv 92/103/EEG av den 1 december 1992 (EGT L 363, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 46, s. 135).

⁷ — EGT L 15, s. 34.

söder om Förenta nationernas buffertzonen, och å andra sidan Minister of Agriculture, Fisheries and Food (behörig minister för jordbruk, fisk och livsmedel).

16. Tvistens första skede (nedan kallad Anastasiou I) gällde frågan huruvida ett varucertifikat och ett sundhetscertifikat som uppgavs ha utfärdats med iakttagande av gemenskapsbestämmelserna var giltiga om de utfärdats av tjänstemän från den så kallade "turkiska republiken på norra Cypern".

17. Efter domstolens dom i målet Anastasiou I⁸ från år 1994 började företagen från den del av Cypern som ligger norr om Förenta nationernas buffertzonen att exportera sina citrusfrukter till gemenskapen via en hamn i Turkiet, där sundhetscertifikat utfärdades av behöriga turkiska myndigheter. Detta var företagets reaktion på domstolens dom, vari fastslogs att myndigheterna i en medlemsstat inte hade rätt att vid import av citrusfrukter från Cypern godta sundhetscertifikat som utfärdats av annan myndighet än behörig myndighet i Republiken Cypern.

18. Tvistens andra skede rörde en fråga som inte var relevant i det första skedet, nämligen om de i turkiska republiken på norra Cypern producerade citrusfrukterna kunde föras in i Förenade kungariket åtföljda av ett i Turkiet utfärdat intyg. I dom av den 4 juli 2000 (Anastasiou II)⁹ fastslog domstolen att en medlemsstat kan tillåta införsel i landet av växter som har sitt ursprung i ett tredje land och för vilka ett sundhetscertifikat skall utfärdas om särskilda krav iakttagits, om växterna — då det inte föreligger något certifikat som utfärdats av de behöriga myndigheterna i ursprungslandet — åtföljs av ett certifikat som utfärdats i ett tredje land som inte är växternas ursprungsland och under förutsättning att

— växterna har importerats till det land i vilket kontrollen utförts innan växterna exporterats från detta land till gemenskapen,

— växterna befunnit sig i detta land under en sådan tidsperiod och under sådana förhållanden att lämpliga kontroller kunnat utföras, och

— växterna inte omfattas av särskilda bestämmelser som endast kan iakttas på ursprungsplatsen.

8 — Domen i det ovan i fotnot 2 nämnda målet Anastasiou m.fl.

9 — Domen i det ovan i fotnot 2 nämnda målet Anastasiou m.fl.

19. Vidare har domstolen fastslagit att det inte ankommer på den berörda medlemsstaten att beakta skälen till att sundhetscertifikatet inte har utfärdats i växternas ursprungsland för att den skall kunna bedöma om certifikatet uppfyller kraven i direktivet.

20. Detta tredje förfarande i domstolen rör två laster citrusfrukter med ursprung i den del av Cypern som ligger norr om Förenta nationernas buffertzonen, som skeppades till Förenade kungariket i mars 1995 via en hamn i Turkiet, där de sundhetscertifikat som åtföljde dem hade utfärdats av turkiska myndigheter. De båda fruktimportörerna från Cyperns norra del, Cypfruvex (UK) Ltd och Cypfruvex Fruit and Vegetable (Cypfruvex) Enterprises Ltd (nedan gemensamt kallade Cypfruvex) har inter-
venerat i detta mål, som de är omedelbart berörda av.

21. När House of Lords återupptog handläggningen av målet gjorde Anastasiou och de andra sökandena gällande att de ifrågasatt citrusfrukterna omfattades av de särskilda villkoren enligt bilaga 4 A, som bara kunde uppfyllas i ursprungslandet. Utan ett certifikat som styrkte detta kunde frukterna inte importeras till Förenade kungariket.

22. Mot bakgrund av att domen i målet Anastasiou II inte innehöll något svar på denna fråga, beslutade House of Lords i beslut av den 17 december 2001, som inkom till domstolen den 16 april 2002, att hänskjuta följande frågor till domstolen:

1. Kan det särskilda kravet enligt punkt 16.1 i bilaga 4 A till direktiv 77/93/EEG, numera direktiv 2000/29/EG, på att emballage för citrusfrukter skall vara försett med en lämplig ursprungsmärkning endast uppfyllas i ursprungslandet, eller kan det, när citrusfrukter med ursprung i ett tredje land transporterats till ett annat tredje land, också uppfyllas i det senare landet?
2. Måste ett sådant officiellt uttalande som föreskrivs i punkt 16.2—16.4 i direktiv 2000/29/EG göras av en tjänsteman i ursprungslandet eller kan det även göras av en tjänsteman i det tredje land till vilket frukterna sänts?

IV — Den första tolkningsfrågan: Bilaga 4
A punkt 16.1 i direktiv 77/93

medfört innebär endast ett kompletterande skydd.

A — *Parternas argument*

23. Anastasiou menar att ursprungsmärkning endast kan ske på ursprungsplatsen. Detta följer bland annat av att de särskilda kraven skall säkerställa en högre skyddsnivå än vad som gäller för ett av leveranslandet utfärdat sundhetscertifikat.

24. Om en varas ursprung bestäms på ursprungsplatsen underlättas utrönandet av eventuella sjukdomars uppkomst och samarbetet med myndigheterna i tredje land. Vidare har en person på ursprungsplatsen större förutsättningar att bestämma det korrekta ursprunget.

25. De båda i punkten 16.1 angivna särskilda kraven skulle definitivt kunna vara underkastade skilda villkor. Den ändring i punkterna 16.2—16.4 som direktiv 98/2

26. Cypfruvex, som delar jordbruksministrarnas uppfattning, har anfört att Anastasious ståndpunkt skulle leda till ett importstopp av frukter från norra delen av Cypern. Kravet på ursprungsmärkning kan uppfyllas i vilket tredje land som helst. Av artikel 9.1 i direktiv 77/93 framgår att även ett kontrollorgan från något annat land än ursprungslandet kan pröva en ursprungsmärkning, inklusive dess lämplighet. Det är upp till det tredje land som utfärdat sundhetscertifikatet att fastställa hur prövningen skall gå till. Kontrollorganet skall varken utröna ursprunget, kontrollera förpackningen eller utfärda något ursprungsintyg. Ursprungsmärkningen får för övrigt inte förväxlas med det officiella uttalandet om ursprunget, som har andra syften och som skall göras av myndigheterna i ursprungslandet. Det följer av direktiv 98/2 att det officiella uttalandet om ursprunget går längre än kravet på ursprungsmärkning. De för export avsedda frukterna från den norra delen av Cypern förpackas och märks i enlighet med i huvudsak samma regler som i Republiken Cypern. Därmed är det uteslutet att ursprungsmärkningen är felaktig. För övrigt är Cypern fritt från skadegörare, varför det inte heller finns något intresse av att ange en felaktig ursprungsplats. Det ankommer inte på domstolen att kontrollera de turkiska myndigheternas verksamhet, vilka skulle kunna samarbeta med myndigheterna i den så kallade turkiska republiken på norra Cypern. Medlemsstaterna däremot är

endast skyldiga att samarbeta med de turkiska myndigheterna.

även kunna göras av ett annat land än det som intygar att en sådan märkning har gjorts. För övrigt är det gemenskapsrättsliga regelverket sedan år 1993 inte längre så strängt.

27. Den grekiska regeringen har anfört att ursprungsmärkningen skall garantera transaktionens säkerhet och sundhet vad gäller växter. Märkningen skall myndigheterna i ursprungslandet utföra, eftersom dessa har bäst förutsättningar att garantera att målsättningarna uppnås och eftersom de utgör den officiellt auktoriserade institutionen. Den så kallade turkiska republiken på norra Cypern är under alla förhållanden inte något tredje land som kan utfärda erforderliga intyg. Det följer av domen i målet Anastasiou I att endast myndigheter i Republiken Cypern kan förse varorna med ursprungsmärkningen. De turkiska myndigheterna skulle endast kunna befatta sig med sådana produkter från Cypern, som av cypriotiska myndigheter försetts med ursprungsmärkning.

29. Ursprungsmärkningen har två målsättningar. Den första målsättningen, att utestänga frukter från vissa zoner, är avskaffad sedan år 1999, medan den andra, möjligheten att härleda frukterna, är begränsad av det skälet att det inte finns någon skyldighet att ange exportörens identitet på emballaget. Eftersom ursprungsmärkningen har en mindre betydelse än ett sundhetscertifikat, skall den inte heller underkastas strängare villkor än bestämningen av ursprungslandet i sundhetscertifikatet, vilket även kan utfärdas av ett annat land än ursprungslandet.

28. Förenade kungarikets regering har anfört att sundhetscertifikatet härrör från 1951 års internationella växtskyddskonvention och att samtliga sundhetscertifikat sedan dess måste grunda sig på ett officiellt uttalande från ursprungsplatsen. Därmed gäller detta krav inte endast för de i bilaga 4 del A i direktiv 77/93 uppräknade produkterna. Det framgår av domen i målet Anastasiou II att ett officiellt uttalande om ursprungsplatsen även kan göras av ett tredje land. Ursprungsmärkningen skulle

30. Kommissionen samarbetar endast med de myndigheter vars handlingar godtas av medlemsstaterna. Det är emellertid även möjligt för kommissionen att samarbeta med den så kallade turkiska republiken på norra Cypern. Slutligen skulle citrusfrukter från den norra delen av Cypern aldrig ha orsakat några problem med skadegörare. De ändringar som direktiv 98/2 medfört saknar betydelse för tolkningen av punkt 16.1.

31. Enligt kommissionens uppfattning var ursprungsmärkningen före den ändring som kom till stånd genom direktiv 98/2 det enda verktyget som fanns för att kontrollera om produkterna kom från ett land som var fritt från sjukdomar. Efter ändringen ankommer detta snarare på de i punkterna 16.2—16.3a uppställda kraven. Av artikel 9.1 i direktiv 77/93 framgår att utfärdandet av sundhetscertifikat utgör kontrollens centrala element, eftersom detta är den officiella bekräftelsen på att villkoren är uppfyllda. Denna kontroll skulle sakna mening om den person som utfärdar certifikatet inte hade faktiska förutsättningar att bekräfta detta.

33. I detta avseende ansluter sig kommissionen till generaladvokaten Fennellys uppfattning i målet Anastasiou II. Med utgångspunkt i de intentioner som gemenskapslagstiftaren haft med direktiv 98/2, menar kommissionen att ursprungsmärkningen i stället syftar till att bestämma frukternas ursprung och säkerställa att de antingen kommer från ett område som är fritt från skadegörare eller att de åtföljs av erforderliga intyg som emellertid endast kan utfärdas av en person i ursprungslandet.

34. Kommissionen har härav dragit slutsatsen att endast ursprungslandet kan säkerställa att de särskilda kraven enligt punkterna 16.1—16.4 är uppfyllda.

32. Om villkoren rör särskilda förhållanden på den plats där frukten växer, kan intyget endast utfärdas av en person som utifrån egna kunskaper kan intyga att frukterna kommer från en viss plats. Detta innebär att kontrollen av att villkoren enligt punkterna 16.1—16.4 är uppfyllda endast kan genomföras av en person som är närvarande i det aktuella landet och som har kännedom om frukternas ursprung. Eftersom Cypern är fritt från de skadegörare som omfattas av dessa bestämmelser, begränsas frågan till att endast gälla huruvida det officiella intyget endast kan utfärdas av erkända cypriotiska myndigheter.

B — Bedömning

35. I punkt 16.1 i bilaga 4 del A till direktiv 77/93 föreskrivs två särskilda krav. För det första skall frukterna vara fria från kvistar och blad och för det andra skall emballaget vara försett med ursprungsmärkning. Den första tolkningsfrågan rör endast det andra av dessa båda villkor.

36. Medan det första villkoret, nämligen att frukterna skall vara fria från kvistar och blad, kan kontrolleras oavsett tidpunkt och plats utan att det krävs någon särskild sakkunskap, är rättsläget inte lika klart när det gäller det andra villkoret.

37. I förevarande mål rör det sig nämligen inte endast om frågan var det kan fastställas huruvida ett emballage är försett med en viss märkning utan — vilket framgår av tolkningsfrågans formulering och omständigheterna i målet i den nationella domstolen — huruvida det endast är i ursprungslandet som det kan säkerställas att dessa särskilda villkor är uppfyllda. Härmed åsyftas de i artikel 9.1 andra strecksatsen i direktiv 77/93 föreskrivna villkoren.

38. Generaladvokaten Fennelly anförde redan i målet Anastasiou II att det föreligger vissa svårigheter när myndigheter i ett tredje land bestyrker varornas ursprung i ett annat tredje land. Det kan exempelvis ifrågasättas vilka tillförlitliga underlag som kan åberopas, varvid leveransdokument under alla förhållanden inte kan komma i fråga.¹⁰

39. I likhet med — om än med annan motivering — generaladvokaten Fennel-

ly¹¹ anser jag att domen i målet Huygen¹² inte är tillämplig i detta fall. I nämnda mål rörde det sig nämligen om tolkningen av en bestämmelse i ett frihandelsavtal, enligt vilken en importstat under vissa förutsättningar fick kontrollera exportlandets dokument och godkänna andra bevis om varans ursprung. I direktiv 77/93 återfinns inte några jämförbara bestämmelser.

40. Härvidlag skall för det första anföras att i artikel 9.1 i direktiv 77/93 fastslås huvudregeln att för växter som omfattas av de särskilda kraven i bilaga 4 del A, skall det officiella sundhetscertifikatet vara utfärdat i det land där växten har sitt ursprung.

41. Härifrån utgör artikel 9.1 andra strecksatsen endast ett undantag. Tolkningssvårigheter uppkommer därför endast på grund av att det — här tillämpliga — undantaget i andra strecksatsen vid första anblicken har samma tillämpningsområde, nämligen samtliga särskilda krav i bilaga 4 del A. Eftersom gemenskapslagstiftaren emellertid inte gärna kan ha antagit överflödiga bestämmelser måste denna undantagsbestämmelse förstås på så sätt att den endast gäller för vissa särskilda krav. Av

10 — Förslag till avgörande av den 24 februari 2000 i det ovan i fotnot 2 nämnda målet Anastasiou m.fl., punkt 49.

11 — Förslag till avgörande av den 24 februari 2000 i det ovan i fotnot 2 nämnda målet Anastasiou m.fl., punkt 50.

12 — Dom av den 7 december 1993 i mål C-12/92, Huygen m.fl. (REG 1993, s. I-6381), punkterna 15, 25 och följande punkter angående avgörande av varors ursprung enligt ett frihandelsavtal.

dess ordalydelse, "om de särskilda krav som fastställs... kan uppfyllas också på andra platser än den ursprungliga", framgår att undantaget i andra strecksatsen endast gäller för sådana växter som uppfyller dessa villkor. Om så inte är fallet gäller huvudregeln i artikel 9.1, nämligen att sundhetscertifikatet skall utfärdas i ursprungslandet.

42. Det är visserligen ostridigt att en inspektion av huruvida ett emballage är försett med en ursprungsmärkning kan genomföras på vilken plats som helst. Även själva märkningen kan ske var som helst.

43. Om man emellertid är medveten om att det rör sig om en ursprungsmärkning som skall vara lämplig måste man ställa upp stränga villkor för att säkerställa att de särskilda kraven är uppfyllda.

44. Att undantagsbestämmelsen i artikel 9.1 andra strecksatsen skall tolkas restriktivt följer av ytterligare en iakttagelse. För att undantaget skall vara tillämpligt

krävs det att det säkerställs att de särskilda kraven är uppfyllda redan så snart sundhetscertifikatet har utfärdats på en annan *plats* än den ursprungliga. Detta gäller alltså även för andra platser i samma ursprungsland. Om det däremot rör sig om ett annat land, ställs det ännu högre krav.

45. Detta förhållande understryker betydelsen av det i artikel 9.1 i direktiv 77/93 föreskrivna villkoret att det skall vara ett sundhetscertifikat i enlighet med de krav som uppställs i artikel 7. Enligt artikel 7.1 i här tillämplig lydelse skall intyget emellertid endast utfärdas under förutsättning att "det på grundval av den kontroll som fastställs i artikel 6 anses att villkoren i dessa bestämmelser är uppfyllda".

46. Till de i artikel 6 i direktiv 77/93 uppräknade villkoren hör även det i artikel 6.4b föreskrivna villkoret, att de officiella kontrollerna "skall utföras... på producentens fastighet, helst på produktionsplatsen".

47. Det skall således prövas huruvida detta i artikel 6.4b i direktiv 77/93 angivna

villkoret endast gäller för gemenskapsprodukter eller om det även gäller för produkter från tredje länder.

lämpningsområdet, nämligen genom direktiv 94/13/EG.¹⁴ Gemenskapslagstiftaren har emellertid inte föreskrivit något undantag för produkter från tredje land.

48. I domen i målet Anastasiou II fastslog domstolen att det åttonde övervägandet i direktiv 91/683 "innebär... att denna kontroll obligatoriskt bör genomföras på produktionsplatsen, men endast avseende produkter från gemenskapen".¹³

51. Visserligen kan det hänvisas till det av domstolen i domen i målet Anastasiou II betonade villkoret att "växter med ursprung utanför gemenskapen omfattades av mindre stränga krav."¹⁵

49. Härvidlag skall först anmärkas att det enligt ordalydelsen i artikel 6.4b i direktiv 77/93 inte görs någon sådan åtskillnad. För det andra inskränker inte heller åttonde övervägandet i direktiv 91/683 enligt vilket "det lämpligaste stället... är produktionsplatsen" villkoret till att endast gälla gemenskapsprodukter.

52. Men även enligt denna mindre stränga måttstock gäller det även för produkter från tredje länder att den *lämpligaste* platsen för kontrollen är produktionsplatsen. Detta gäller än mer för ett särskilt krav som har en geografisk anknytning, nämligen ursprungsmärkningen.

50. För det tredje skulle gemenskapslagstiftaren först i efterhand kunna inskränka tillämpningsområdet för artikel 6.4 i direktiv 77/93 till gemenskapsprodukter. Gemenskapslagstiftaren har också använt sig av sin befogenhet att begränsa till-

53. Härtill kommer att punkt 16.1 inte föreskriver vilken ursprungsmärkning som helst, utan en "lämplig" sådan.¹⁶ Om en ursprungsmärkning är lämplig beror å ena

13 — Domen i det ovan i fotnot 2 nämnda målet Anastasiou m.fl., punkt 31.

14 — Rådets direktiv 94/13/EG av den 29 mars 1994 om ändring av direktiv 77/93/EEG om skyddsåtgärder mot att skadedörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen (EGT L 92, s. 27; svensk specialutgåva, område 3, volym 56, s. 278).

15 — Domen i det ovan i fotnot 2 nämnda målet Anastasiou m.fl., punkt 32.

16 — Detta framgår visserligen inte av den tyska språkversionen men väl av de andra.

sidan på dess innehåll (text, symboler och så vidare) och å andra sidan på sättet för märkningen, särskilt i vilken mån det säkerställer märkningens beständighet.

54. Argumentet att undantagsbestämmelsen i artikel 9.1 i direktiv 77/93 inte skulle ha något tillämpningsområde om intyget måste utfärdas i ursprungslandet, kan bemötas med att undantaget även är tillämpligt i förhållande till punkt 16.1, avseende villkoret att frukterna skall vara fria från kvistar och blad.

55. Vidare tillbakavisar jag varje argument om att det av artikel 12.1 b i direktiv 77/93, vari föreskrivs att sundhetscertifikat inte får utfärdas tidigare än 14 dagar före den dag då varorna lämnade leveranslandet, följer att intyg från leveranslandet skall godtas i detta fall. Denna bestämmelse motsvarar nämligen endast möjligheten — vilken för övrigt skall klassificeras som ett undantag — att även ett intyg från något annat tredje land än det ursprungliga skall godtas. Denna undantagsbestämmelse är emellertid endast tillämplig under vissa förutsättningar som inte är för handen i detta mål.

56. Vidare har det från Förenade kungarikets regerings sida anförts att en målsättning med ursprungsmärkningen, nämligen att styrka att frukterna kommer från vissa zoner, avskaffades år 1999. Därvid skall endast anmärkas att omständigheterna som är föremål för prövning i målet vid den nationella domstolen skall bedömas utifrån det tidigare rättsläget, det vill säga det som gällde före år 1999.

57. Vidare har anförts att den ändring som direktiv 98/2 gett upphov till har fått återverkningar på tolkningen av punkt 16.1 i det avseendet att skärpningen av punkterna 16.2—16.4 har förringat ursprungsmärkningens betydelse. Detta är möjligen fallet avseende det nya rättsläget, men avseende sakomständigheterna som är föremål för prövning i målet vid den nationella domstolen är det det äldre rättsläget som är tillämpligt. Av senare ändringar i punkterna 16.2—16.4 kan man dessutom snarast dra den omvända slutsatsen att ursprungsmärkningen tidigare, och därmed även i detta fall, var än mer betydelsefull.

58. Vidare skall jag gå in på det av flera parter framförda argumentet att sundhetscertifikaten i allmänhet skulle vara mer tillförlitliga än ursprungsmärkningen. Där-

vid förbises att citrusfrukter omfattas av ett särskilt system. Enligt detta system erfordras inte något växtpass för citrusfrukter. Härav följer emellertid, vilket kommissionen med rätta har anfört, att ursprungsmärkningen för just sådana frukter har fått en särskilt stor betydelse. Detta gäller särskilt för den i detta fall väsentliga aspekten att frukterna är fria från skadegörare. För detta kriterium har den geografiska anknytningen (ursprunget i ett visst land eller en viss plats) nämligen en avgörande betydelse.

60. Domen i målet Anastasiou II har emellertid inte endast fastslagit principen att medlemsstaterna får föra in växter som åtföljs av ett sundhetscertifikat, som har utfärdats i ett annat tredje land än det som växterna ursprungligen kommer ifrån, utan har även uppställt ett undantag under tre förutsättningar. De i punkt 16.1 uppställda villkoren för ursprungsmärkning faller under det tredje, i domen i målet Anastasiou II nämnda undantaget för särskilda krav, vilka endast kan uppfyllas på växternas ursprungsplats.

59. Slutligen skall jag gå in på argumentet att ursprunget även skall anges i fält 5 på sundhetscertifikatet och att detta villkor jämte kravet på ursprungsmärkning skulle utgöra en flerfaldig belastning. Härvidlag skall först anföras att det nästan redan hör till den gemenskaprättsliga importrättens natur att uppgifter skall anges på flera blanketter. Det ankommer på gemenskapslagstiftaren att genomföra eventuella formella förenklingar vid import. För det andra vill jag hänvisa till en skillnad mellan ursprungsmärkningen och de uppgifter som anges i sundhetscertifikatet som tyvärr inte har förts fram i detta mål. Medan ursprungsmärkningen avser *ursprungslandet*, hänför sig sundhetscertifikatet till *ursprungsplatsen*.

61. Ett underkännande av ett av de turkiska myndigheterna utfärdat sundhetscertifikat berör inte endast Turkiet utan samtliga tredje länder som inte samtidigt är ursprungsländer. Om frukterna inte skulle härröra från den norra delen av Cypern utan från Turkiet, är det endast utfärdandet i Turkiet som är av betydelse och inte i något annat tredje land, via vilket frukterna har förts in till gemenskapen. Gemenskapen kan utforma sin rättsordning så att den antar bestämmelser, och kontrollerar efterlevnaden av dem, motsvarande de som reglerar sundhetscertifikat i varje tredje land. Därvid har det visserligen beslutats om och särskilt reglerats att växt-

skyddsåtgärder som antagits av tredje land skall erkännas likvärdiga.¹⁷

62. Den första tolkningsfrågan skall således besvaras på följande sätt. Artikel 9.1 i direktiv 77/93 skall tolkas på så sätt att när citrusfrukter med ursprung i ett tredje land transporteras till ett annat tredje land kan det särskilda kravet enligt punkt 16.1 bilaga 4 del A att emballaget skall vara försett med en lämplig ursprungsmärkning inte uppfyllas på annan plats än ursprungsplatsen.

V — Den andra tolkningsfrågan: bilaga 4 del A punkterna 16.2—16.4 i direktiv 77/93

A — *Parternas argument*

63. Enligt Anastasious uppfattning måste det officiella uttalandet avseende de särskilda kraven enligt punkterna 16.2—16.4 göras av myndigheterna i ursprungslandet, eftersom det endast är där som en effektiv

17 — Se härvidlag senast rådets direktiv 2002/89/EG av den 28 november 2002 om ändring av direktiv 2000/29/EG om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen (EGT L 355, s. 45).

kontroll kan ske. Detta står även i överensstämmelse med målsättningen med direktiv 98/2. Om det officiella uttalandet även skulle kunna göras i ett annat land än ursprungslandet, skulle även sundhetscertifikatet kunna utfärdas där, vilket emellertid skulle innebära att den med direktiv 98/2 eftersträlvade högre skyddsniån inte skulle säkerställas.

64. Cypfruvex har anfört att det officiella uttalandet enligt punkterna 16.2—16.4 kan göras i vilket tredje land som helst. Eftersom hela Cypern är fritt från sjukdomar i den mening som avses i direktiv 77/93 är det på det hela taget endast punkterna 16.2 a, 16.3 a och 16.4 a som är tillämpliga. I dessa bestämmelser föreskrivs det emellertid inte att det officiella uttalandet bara kan göras i ursprungslandet. Eftersom det i sundhetscertifikatet återfinns såväl en rubrik för ursprungslandet som en för det land där sundhetscertifikatet har utfärdats kan det inte gärna röra sig om samma land.

65. När det gäller den andra tolkningsfrågan anser den grekiska regeringen att kravet på ett officiellt uttalande gäller utöver ursprungsmärkningen. De för detta uttalande nödvändiga kontrollerna kan endast genomföras av myndigheterna i ursprungslandet. Citrusfrukter från den norra delen av Cypern underställs emellertid inte någon kontroll av cypriotiska

myndigheter. En sådan kontroll skulle inte heller kunna ersättas av en kontroll som görs när frukterna förs in till gemenskapen. Att Cypern nu är fritt från sjukdomar innebär inte någon garanti för framtiden. Den av kommissionen konstaterade friheten från sjukdomar avser för övrigt endast den erkända staten Cypern.

B — Bedömning

66. Förenade kungarikets regering har anfört att endast punkterna 16.2 a, 16.3 a och 16.4 a har relevans. Enligt dessa bestämmelser är det emellertid endast nödvändigt att ursprungslandet är fritt från sjukdomar. Ett sådant uttalande skulle även kunna göras i ett annat land. Officiella uttalanden enligt punkterna 16.2—16.4 skulle därför kunna göras av ett annat land än ursprungslandet, om ursprungslandet av kommissionen har förklarats fritt från skadegörare eller sjukdomar.

67. Kommissionen har inte särskilt gått in på den andra tolkningsfrågan utan har behandlat de särskilda kraven gemensamt inom ramen för den första tolkningsfrågan. Den har därvid kommit fram till att även kraven enligt punkterna 16.2—16.4 endast kan uppfyllas i ursprungslandet.

68. Den andra tolkningsfrågan hänför sig uttryckligen endast till rådets direktiv 2000/29/EG av den 8 maj 2000 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen.¹⁸ Eftersom detta direktiv, som utgör en kodifiering av direktiv 77/93, trädde i kraft först den 10 juli 2000, är det inte tillämpligt i detta mål.

69. De i punkterna 16.2—16.4 i bilaga 4 del A föreskrivna särskilda kraven skall, vilket framgår av det tredje övervägandet i — här tillämpliga — direktiv 92/103, säkerställa frihet från skadegörare.

70. Det är just dessa särskilda krav som tillsammans utgör ett uttryck för gemenskapslagstiftarens avsikt liksom direktivets målsättning att säkerställa en hög skyddsnivå.

71. Officiella uttalanden enligt punkterna 16.2—16.4 skall uppfylla två villkor.

72. För det första skall enligt domen i målet Anastasiou I myndigheterna i med-

¹⁸ — EGT L 169, s. 1.

lemsstaterna endast godta sådana uttalanden som gjorts av en myndighet i en erkänd stat. Därmed omfattas inte uttalanden som gjorts av myndigheterna i den så kallade turkiska republiken på norra Cypern.

73. För det andra skall uttalandena uppfylla det i artikel 9.1 föreskrivna villkoret att det skall säkerställas att de särskilda kraven är uppfyllda.

74. Enligt undantagsbestämmelsen i artikel 9.1 andra strecksatsen kan sundhetscertifikatet endast utfärdas på annan plats än ursprungsplatsen om det därigenom säkerställs att de särskilda kraven är uppfyllda.

75. De officiella uttalandena enligt punkterna 16.2 a, 16.3 a och 16.4 a avser frågan huruvida frukterna har sitt ursprung i områden som påvisats vara fria från de ifrågavarande skadegörarna.

76. Ett sådant uttalande förutsätter således kännedom om olika förhållanden, dels om frukternas ursprung, dels om förhållandena

i respektive ursprungsområde. Därvid skall uppmärksammas att det enligt den här tillämpliga lydelsen av punkterna 16.2—16.4, det vill säga lydelsen före ändringsdirektivet 98/2, avsåg förhållandena i *området* och inte i landet. Därmed har bestämmelserna i punkterna 16.2 a, 16.3 a och 16.4 a visserligen i geografiskt hänseende ett vidare tillämpningsområde än artikel 9.1 andra strecksatsen i direktiv 77/93, som avser ursprungsplatsen, men smalare tillämpningsområde än huvudregeln i artikel 9.1, som avser *ursprungslandet*. Härav följer att det officiella uttalandet endast kan göras av myndigheter som förfogar över motsvarande sakkunskap.

77. Mot bakgrund av att det enligt artikel 9.1 andra strecksatsen krävs en garanti för att de särskilda kraven är uppfyllda och beträffande den höga skyddsnivå avseende en så känslig materia som sundheten kan man dra slutsatsen att ett officiellt uttalande om de i punkterna 16.2 a, 16.3 a och 16.4 a uppräknade villkoren i princip måste göras på ursprungsplatsen.

78. Visserligen skulle man också kunna hävda att ett sådant uttalande även skulle kunna göras på annan plats än ursprungsplatsen men inom ursprungsområdet, men osäkerheten vid ett sådant förfarande är mycket stor. Dessutom ligger det nära till

hands att ursprungsbestämningen enligt punkterna 16.2 a, 16.3 a och 16.4 a görs på samma plats som ursprungsmärkningen.

terna kring den ifrågavarande behandlingen. Ett uttalande på ursprungsplatsen kan bäst säkerställa den eftersträvade höga skyddsnivån.

79. I punkterna 16.2 b, 16.3 b och 16.4 b föreskrivs ett officiellt uttalande om att det inom ramen för en lämplig myndighetskontroll har fastställts att det inte finns några symtom på förekomsten av skadegörare "på produktionsplatsen eller i dess omedelbara omgivning". Sådana kontroller kan endast genomföras på produktionsplatsen eller i dess omedelbara omgivning. För att säkerställa att dessa särskilda krav är uppfyllda skall uttalandet göras av myndigheter som finns i närheten av de myndigheter som har genomfört kontrollerna.

82. Slutligen skall jag även gå in på det av Cypfruvex anförda argumentet att det av den omständigheten att det i sundhetscertifikatet återfinns såväl en rubrik för ursprungslandet som en rubrik för det land där intyget utfärdats följer att det inte måste handla om samma land. I detta avseende är det tillräckligt att hänvisa till att detta endast motsvarar det i artikel 9.1 i direktiv 77/93 stadgade undantaget att sundhetscertifikatet även kan utfärdas i ett annat tredje land än det ursprungliga. I detta fall är villkoren för detta undantag emellertid inte uppfyllda.

80. Detsamma gäller för de i punkt 16.2 b föreskrivna bladproverna liksom för de i punkterna 16.2 b, 16.3 b, 16.4 b och 16.2 c 16.3 c och 16.4 c föreskrivna kontrollerna av plockade frukter. Det är endast på ursprungsplatsen som det kan säkerställas att dessa särskilda villkor är uppfyllda.

83. Villkoret att det officiella uttalandet skall göras i *ursprungslandet* får, i de fall där en kontroll skall genomföras på *ursprungsplatsen*, till följd att myndigheterna i Republiken Cypern från gemenskapsrättslig synpunkt även är behöriga att genomföra kontroller i den norra delen av Cypern.

81. Uttalanden enligt punkterna 16.2 c, 16.3 c liksom 16.4 d avser en lämplig behandling av frukter. För att kunna säkerställa att detta särskilda krav är uppfyllt måste myndigheten som gör uttalandet förvissa sig om de närmare omständighe-

84. Om iakttagandet av de gemenskapsrättsliga bestämmelserna, i den mening som här avses, inte ger vid handen en mer fördelaktig lösning för den norra delen av

Cypern, har detta att göra med de särskilda förhållanden som råder på ön Cypern och som gemenskapslagstiftaren inte har beaktat.

samma regler för ön Cypern som för andra tredje länder.

85. Gemenskapslagstiftaren är under alla förhållanden fri att anta särbestämmelser för vissa fall. Rådet har emellertid hittills inte använt sig av denna möjlighet. Därmed gällde vid den här aktuella tidpunkten

86. Den andra tolkningsfrågan skall därför besvaras på följande sätt. Punkterna 16.2—16.4 i bilaga 4 del A till direktiv 77/93 skall tolkas så att ursprungslandets officiella uttalande skall göras av en tjänsteman i ursprungslandet.

VI — Förslag till avgörande

87. Mot denna bakgrund föreslår jag att domstolen besvarar tolkningsfrågorna på följande sätt:

1. Artikel 9.1 i rådets direktiv 77/93/EEG av den 21 december 1976 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till medlemsstaterna skall tolkas på så sätt att när citrusfrukter med ursprung i ett tredje land transporteras till ett annat tredje land kan det särskilda kravet enligt punkt 16.1 bilaga 4 del A till direktiv 77/93/EEG, att emballaget skall vara försett med en lämplig ursprungsmärkning, inte uppfyllas på annan plats än ursprungsplatsen.
2. Punkterna 16.2—16.4 i bilaga 4 del A till direktiv 77/93/EEG skall tolkas på så sätt att ursprungslandets officiella uttalande skall göras av en tjänsteman i ursprungslandet.